

การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM)

เรื่อง

“การประยุกต์ใช้ Substrate culture ร่วมกับระบบอะควาโพนิกส์
แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศ
และลดความร้อนอาคาร”

โดย

กองปฏิบัติการ สำนักปฏิบัติการ
ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
และความมั่นคง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562

คำนำ

การจัดการความรู้เรื่อง “การประยุกต์ใช้ Substrate culture ร่วมกับระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศ และลดความร้อนอาคาร” เป็นรวบรวมองค์ความรู้ และทดสอบการปลูกพืชโดยไม่ใช้ดินที่ปลูกพืชลงในวัสดุอื่นๆ แทนที่จะเป็นดิน วัสดุอื่นๆในที่นี้หมายถึงทั้งที่เป็นอินทรีย์สารและอนินทรีย์สาร ที่จะต้องไม่มีธาตุอาหารพืชสะสมอยู่ การปลูกพืชลงในวัสดุปลูกแบบนี้เป็นการปลูกพืชโดยไม่ใช้ดินที่มีลักษณะใกล้เคียงกับการปลูกพืชในดินที่เป็นการปลูกพืชลงในกระถาง หรือในภาชนะโดยใช้น้ำหยดมากที่สุดแตกต่างกันตรงที่ ถ้าปลูกลงในดิน พืชจะได้รับอาหารที่มีอยู่แล้วในดิน หรือจากปุ๋ยที่ใส่ให้แต่ละครั้งและได้รับน้ำจากการให้น้ำแบบน้ำหยด ส่วนถ้าเป็นการปลูกพืชโดยไม่ใช้ดินแบบใช้วัสดุปลูกนี้ พืชจะได้รับธาตุอาหารไปพร้อมๆกับการให้น้ำหยด เพราะน้ำที่ให้เป็นน้ำสารละลายธาตุอาหารในแบบของการปลูกพืช โดยไม่ใช้ดินนั่นเอง หัวใจสำคัญของวิธีการปลูกพืชในวัสดุปลูกนี้คือการให้สารละลายธาตุอาหารในปริมาณและความถี่ที่พอเหมาะกับความต้องการพืช ในแต่ละช่วงอายุการเจริญเติบโต และยังคงวิธีการวางระบบระบายน้ำส่วนเกินออกจากวัสดุปลูกด้วย ซึ่งระบบ Aquaponics ที่นับว่าเป็นการทำเกษตรผสมผสานประเภทหนึ่งที่น่าสนใจนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยน้ำจะถูกใช้หมุนเวียนในระบบจากการสูบน้ำเลี้ยงปลาสามารถนำต้นไม้อื่นๆมาปลูกในวัสดุปลูกเพื่อกรองของเสียจากปลาทำให้น้ำสะอาดขึ้นก่อนไหลเข้าสู่ตู้ปลา อีกทั้งมูลของปลายังเป็นธาตุอาหารแก่พืช เป็นการลดของเสียที่จะปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมอีกทางหนึ่งด้วย

ซึ่งคณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การจัดการความรู้ในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์โดยตรงแก่ผู้ปฏิบัติงาน/ผู้ที่สนใจ และอาจเป็นประโยชน์กับผู้อ่านทั่วไปที่สนใจ หากมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะประการใดเพิ่มเติม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงคู่มือฯ ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไปศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคงยินดีรับไว้พิจารณา โดยสามารถแจ้งข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะได้ที่ กองปฏิบัติการ สำนักปฏิบัติการ ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง จักขอบพระคุณยิ่ง

กองปฏิบัติการ สำนักปฏิบัติการ

ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง

กองบัญชาการกองทัพไทย

มิถุนายน 2562

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	1
สารบัญ	2
บทสรุป	3
บทที่ 1 บทนำ	4
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	4
2. วัตถุประสงค์	6
3. ขอบเขตของการจัดทำ	6
4. กระบวนการได้มาซึ่งความรู้ที่สำคัญตอบสนององวิสัยทัศน์ บก.ทท.	6
5. คำจำกัดความ	8
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 ความเป็นมาของหน่วยและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ	10
2.2 โครงสร้างและการแบ่งมอบหน้าที่	12
2.3 แผนที่การจัดการความรู้	14
2.5 การแสวงหาความรู้ และการรวบรวมความรู้	14
บทที่ 3 การบริหารจัดการความรู้	18
3.1 การดำเนินการจัดการความรู้	18
3.2 ผลลัพธ์ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	26
บทที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ	28
ภาคผนวก	30
แบบฟอร์มการจัดตั้งกลุ่มกิจกรรมการจัดการความรู้	
แผนการดำเนินงานการจัดการความรู้	

บทสรุป

การประยุกต์ใช้ Substrate culture ร่วมกับระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศ และลดความร้อนอาคาร เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ และทดสอบการปลูกพืชโดยไม่ใช้ดินที่ปลูกพืชลงในวัสดุอื่นๆ แทนที่จะเป็นดิน วัสดุอื่นๆในที่นี้หมายถึงทั้งที่เป็นอินทรีย์สารและอนินทรีย์สารที่จะต้องไม่มีธาตุอาหารพืชสะสมอยู่ หัวใจสำคัญของวิธีการปลูกพืชในวัสดุปลูกนี้ คือ การให้สารละลายธาตุอาหารในปริมาณและความถี่ที่พอเหมาะกับความต้องการพืช ในแต่ละช่วงอายุการเจริญเติบโต และยังคงวิธีการวางระบบระบายน้ำส่วนเกินออกจากวัสดุปลูกด้วย ซึ่งระบบ Aquaponics ที่นับว่าเป็นการทำเกษตรผสมผสานประเภทหนึ่งที่น่าสนใจใช้น้ำเลี้ยงปลาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยน้ำจะถูกใช้หมุนเวียนในระบบจากการสูบน้ำเลี้ยงปลาที่รดน้ำต้นไม้ผ่านวัสดุปลูกพืช เพื่อกรองของเสียจากปลาทำให้น้ำสะอาดขึ้นก่อนไหลเข้าสู่ตู้ปลา อีกทั้งมูลของปลายังเป็นธาตุอาหารแก่พืช เป็นการลดของเสียที่จะปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งการจัดทำโครงการจัดการความรู้ในครั้งนี้ เพื่อเสนอแนวทางเลือกใหม่ในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำรงชีวิตให้กับกำลังพลในหน่วยงาน บก.ทท. หรือผู้ที่สนใจที่มีพื้นที่อาศัยที่จำกัด เช่น อาคารสวัสดิการ หรือคอนโดมิเนียม เป็นต้น ในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและลดมลภาวะที่จะปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ต้นแบบการประยุกต์ใช้ Substrate culture ร่วมกับระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งในพื้นที่จำกัดในการประยุกต์ใช้

โดยผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ องค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่นในการนำไปใช้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาทั้งระดับประเทศและระดับสากล และกำลังพลหรือผู้ที่สนใจได้รับการพัฒนาทักษะให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ รวมทั้งสามารถเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารแก่กำลังพลที่พักอาศัยในอาคารสวัสดิการ ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ลดรายจ่าย มีสุขภาพที่ดีขึ้นจากการผลิตอาหารที่ปลอดภัยและมีคุณภาพอากาศที่ดี รวมทั้งเกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ นวัตกรรมทางปัญญาในการลดของเสียหรือมลภาวะที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม (Zero waste Agriculture) นอกจากนี้ยังเป็นการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ของกองบัญชาการกองทัพไทย และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีของรัฐบาล

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

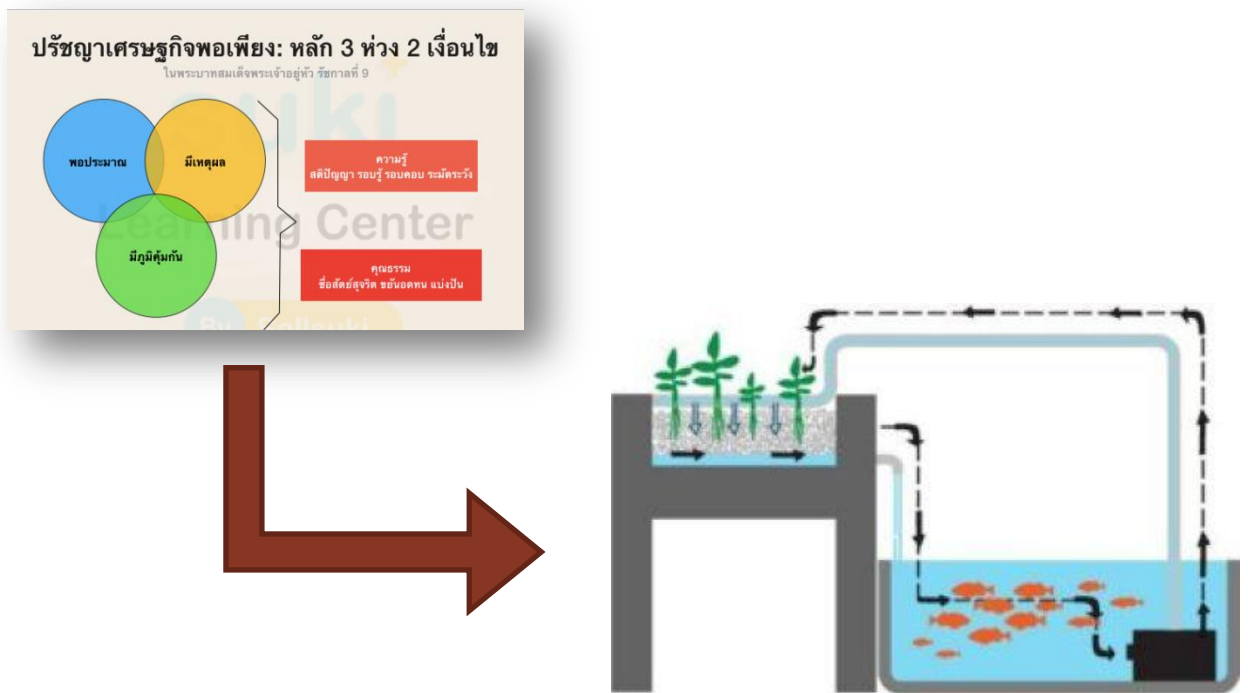
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมาตลอด ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,2550) ดังปรากฏในพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ.2517 ที่พระองค์ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาบนหลักแนวคิดการพึ่งตนเอง เพื่อให้เกิดความพอมีพอกินพอใช้ของคนส่วนใหญ่และทรงเตือนสติประชาชนไทยไม่ให้ประมาท และให้ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติและการดำรงชีวิต(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ,2550) ซึ่งเป็นเป้าหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ต้องการให้ทุกคนไม่ว่าจะเป็นบุคคล องค์กรทั้งภาครัฐหรือภาคเอกชน มีแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทุกๆด้าน ทั้งการใช้ชีวิต ดำเนินธุรกิจ ปรับตัวหรือพัฒนาให้เป็นไปโดยยึดหลักสายกลางเพื่อให้สอดคล้องกับสังคมที่อยู่เรื่อยไปจนถึงสังคมโลก(จุฑา เทียนไทย,2550)

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร คือ ไม่มีผลใดอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆมาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสานต่อความคิดและเชื่อมโยงการขยายผลที่เกิดการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เพื่อจุดประกายให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับ และการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างจริงจัง

ศปร. เป็นหน่วยงานหลักของกองทัพไทย ในการขับเคลื่อนงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อความมั่นคง โดยมุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยการเผยแพร่ความรู้ ส่งเสริม สนับสนุน และขยายผลการน้อมนำแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ จากพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงสู่การประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างเกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรผสมผสานที่เน้นการบริหารจัดการพื้นที่ ดิน และน้ำอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยความสัมพันธ์ เกื้อกูลกันระหว่างพืช สัตว์ และเศษซากให้เกิดประโยชน์สูงสุด มุ่งสู่ความยั่งยืนทางการเกษตรและไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม หรือเกิดของเสียทางการเกษตรน้อยที่สุด (Zero waste Agriculture)

ระบบ Aquaponics นับว่าเป็นการทำเกษตรผสมผสานประเภทหนึ่งที่น่าสนใจนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยน้ำจะถูกใช้หมุนเวียนในระบบจากการสูบน้ำเลี้ยงปลาที่ปล่อยลงสู่ตู้ปลา เพื่อกรองของเสียจากปลาทำให้น้ำสะอาดขึ้นก่อนไหลเข้าสู่ตู้ปลูก อีกทั้งมูลของปลายังเป็นธาตุอาหารแก่พืช เป็นการลดของเสียที่จะปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งระบบ Aquaponics นี้สามารถนำมาใช้เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารภายในครัวเรือนและสามารถเป็นอุปกรณ์บังแดดบริเวณระเบียงชุดพักอาศัย ในการช่วยลดความร้อนที่เข้าสู่อาคาร เนื่องจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของที่อยู่อาศัยเป็นอาคารชุดของประชาชนในเขตเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งที่พักอาศัยของกำลังพลสังกัด บก.ทท. ส่วนใหญ่เป็นอาคารชุด ทำให้พื้นที่สำหรับการปลูกพืชมีจำกัด จึงมีความเหมาะสมในการนำระบบ การปลูกพืชที่ไม่ใช้ดินนี้มาปรับใช้ การใช้พืชพรรณลดความร้อนและพกอากาศ พบว่าร่มเงาของใบและการคายน้ำของพรรณไม้ช่วยลดการถ่ายเทความร้อนที่เข้าสู่อาคาร ส่วนการสังเคราะห์แสงของพืชช่วยดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ช่วยในการพกอากาศ ใบช่วยกรองฝุ่น เป็นการเพิ่มคุณภาพอากาศที่จะเข้าสู่อาคารอีกด้วย อีกทั้งการใช้ระบบโซลาร์เซลล์แทนการใช้กระแสไฟฟ้ายังเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดพลังงานและช่วยลดภาวะโลกร้อนในระยะยาวได้อีกทางหนึ่ง

ดังนั้น ระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร พกอากาศและลดความร้อนอาคาร จึงมีความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้กับผู้อยู่อาศัยในเขตเมืองที่มีพื้นที่จำกัด และกำลังพล บก.ทท. ที่พักอาศัยอยู่ในห้องพักสวัสดิการที่มีพื้นที่จำกัดและมีรายได้น้อย ซึ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายอีกทางหนึ่งด้วย ทั้งยังเป็นการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ของกองบัญชาการกองทัพไทย นโยบายไทยแลนด์ 4.0 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของรัฐบาล ที่มุ่งให้ประเทศไทยเป็น

รูปที่ 1.1 รูปภาพสรุปแนวความคิดการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยระบบอะควาโพนิกส์ (Aquaponics) ของวิถึคนเมือง

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อเสนอแนวทางเลือกใหม่ในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำรงชีวิตโดย นำแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางปฏิบัติ แบบเน้นการประหยัดแต่ถูกหลักวิชาการ สามารถพึ่งพาตนเองได้

1.2.2 เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ต้นแบบการประยุกต์ใช้ Substrate culture ร่วมกับระบบ อะควาโพนิกส์แนวตั้งในพื้นที่จำกัดให้กับกำลังพลในการประยุกต์ใช้

1.2.3 เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารแก่กำลังพลที่พักอาศัยใน อาคารสวัสดิการ และกำลังพลที่มีรายได้น้อย

1.2.4 เพื่อเป็นต้นแบบในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและลดมลภาวะที่จะ ปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม

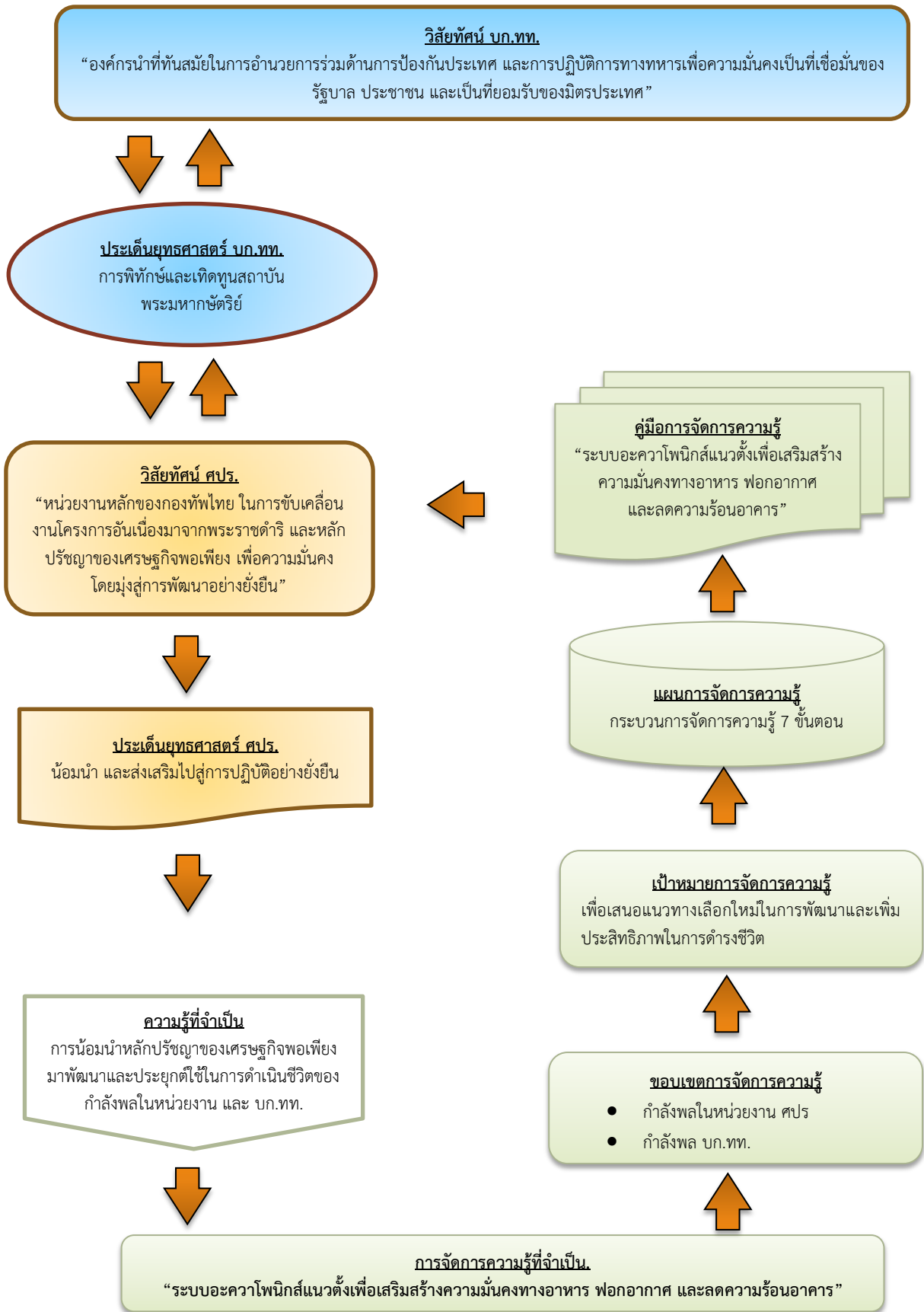
1.3 ขอบเขตของการจัดทำ

การศึกษาในครั้งนี้จึงมุ่งศึกษารวบรวมองค์ความรู้ และทดสอบระบบ Aquaponics ที่ นับว่าเป็นการทำเกษตรผสมผสานประเภทหนึ่งที่น่าสนใจนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยน้ำจะถูกใช้ หมุนเวียนในระบบจากการสูบน้ำเลี้ยงปลาที่น้ำต้นไม่ผ่านวัสดุปลูกพืช เพื่อกรองของเสียจากปลาทำให้น้ำ สะอาดขึ้นก่อนไหลเข้าสู่ตู้ปลา อีกทั้งมูลของปลายังเป็นธาตุอาหารแก่พืช เป็นการลดของเสียที่จะ ปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งระบบ Aquaponics นี้สามารถนำมาใช้เสริมสร้างความมั่นคง ทางอาหารภายในครัวเรือนและสามารถเป็นอุปกรณ์บังแดดบริเวณระเบียงชุดพักอาศัย ในการช่วยลดความ ร้อนที่เข้าสู่อาคาร เนื่องจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของที่อยู่อาศัยเป็นอาคารชุดของประชาชนในเขต เมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งที่พักอาศัยของกำลังพลสังกัด บก.ทท. ส่วนใหญ่เป็นอาคารชุด ทำให้พื้นที่ สำหรับการปลูกพืชมีจำกัด พร้อมการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้าง ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

1.4 กระบวนการได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่สำคัญ/จำเป็นของหน่วยและตอบสนอง วิทยาลัยฯ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน และกองบัญชาการกองทัพไทย

กระบวนการจัดการความรู้ของหน่วย เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในหน่วยงานซึ่ง กระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคล หรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึง ความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีการวิเคราะห์ ถึง วิทยาลัยฯ พันธกิจของหน่วยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาต่อยอดความก้าวหน้าในการพัฒนา และจัดการความรู้ร่วมด้วย ซึ่งเพื่อให้และสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ของ บก.ทท. เพื่อให้บรรลุ วิทยาลัยฯ ของ บก.ทท. ที่ว่า “องค์กรนำที่ทันสมัยในการอำนวยความสะดวกด้านการป้องกันประเทศ และการ ปฏิบัติการทางทหารเพื่อความมั่นคงเป็นที่เชื่อมั่นของรัฐบาล ประชาชน และเป็นที่ยอมรับของมิตร ประเทศ” ดังแผนภาพกระบวนการจัดการความรู้ ต่อไปนี้

รูปที่ 1.2 รูปภาพแสดงกระบวนการจัดการองค์ความรู้ที่สำคัญตอบสนององวิสัยทัศน์

1.5 คำจำกัดความ

1.5.1 ระบบอะควาโพนิก (Aquaponic) หมายถึง เป็นการผสมผสานระบบการเลี้ยงสัตว์น้ำ และการปลูกพืชแบบไร้ดิน (ไฮโดรโพรนิคส์) เข้าไว้ด้วยกัน โดยอาศัยหลักที่ว่าน้ำที่จากการเลี้ยงสัตว์น้ำอุดมไปด้วยธาตุอาหาร ได้แก่ สารประกอบไนโตรเจน ไม่ว่าจะเป็นแอมโมเนียหรือไนเตรท ซึ่งถือว่าเป็นสารอาหารหลักสำหรับพืช พืชจะดูดซึมสารเหล่านี้ไปใช้ในการเจริญเติบโต และทำให้น้ำมีความสะอาดเพียงพอที่จะปล่อยทิ้ง หรือถูกนำกลับมาใช้เพื่อควบคุมคุณภาพน้ำ ในบ่อเลี้ยง

1.5.2 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ปรัชญาที่ถึงแนวทางในการดำรงชีวิต และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ในการพัฒนา และการบริหารตนเอง ครอบครัวชุมชนและประเทศชาติ ให้ดำเนินไปอย่างรอบคอบ รู้จักความพอเพียง และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันก็พัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันยุคโลกาภิวัตน์

1.5.3 กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน หรือการใช้วิธีการต่างๆ ที่ช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ และการเรียนรู้ในความหมายของ "ผลการเรียนรู้" (Learning outcome) ซึ่งได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในสาระต่างๆ ความสามารถในการปฏิบัติ การใช้ทักษะ กระบวนการวิทยาศาสตร์ การบริหารจัดการ รวมทั้งความรู้สึก และพฤติกรรมอันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการกระบวนการเรียนรู้

1.5.4 การปลูกพืชไร้ดิน หมายถึง วิธีการใดก็ตามที่ทำให้การปลูกพืช โดยไม่ต้องใช้ดิน แต่จะใช้วัสดุอื่นๆ แทน เช่น การปลูกพืชให้รากลอยอยู่ในอากาศ การปลูกพืชในสารละลาย หรือการปลูกพืชในวัสดุปลูกเช่น ทราย แกลบ และวัสดุอื่นๆ ดดยให้สารละลายธาตุอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตแก่รากโดยตรง ในปริมาณที่เหมาะสมแทนธาตุอาหารที่มีอยู่ในดิน ทั้งนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการปลูกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับดิน เช่น ดินที่มีคุณภาพต่ำ มีความเสี่ยงสูงหรือมีโรคระบาด อีกทั้งการปลูกพืชไร้ดินนี้ยังสามารถควบคุมคุณภาพและปริมาณของผลผลิตให้ได้ตามต้องการ ซึ่งวิธีการปลูกพืชไร้ดิน สามารถจำแนกได้เป็น 2 แบบใหญ่ๆ ได้แก่ การปลูกพืชในสารละลาย (Solution Culture หรือ Water Culture) เป็นการปลูกพืชโดยปล่อยรากพืชเจริญเติบโตในสารละลายธาตุอาหารพืช โดยไม่มีวัสดุปลูกใดๆ รองรับราก และการปลูกพืชในวัสดุปลูก (Substrate Culture หรือ Aggregate Culture หรือ Aggregate Hydroponic) เป็นการใช่วัสดุปลูกต่างๆ ที่เป็นของแข็งสำหรับให้รากยึดและค้ำจุนต้นพืช วัสดุปลูกที่ใช้ควรสะอาดปราศจากโรคและแมลง ไม่เป็นพิษภัยต่อการเจริญเติบโตของพืชและหาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น ทราย กรวด ขี้เลื่อย แกลบ และขุยมะพร้าว เป็นต้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 องค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่นในการนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาทั้งระดับประเทศและระดับสากล

1.6.2 กำลังพลได้รับการพัฒนาทักษะให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ รวมทั้งสามารถเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารแก่กำลังพลที่พักอาศัยในอาคารสวัสดิการและกำลังพลที่มีรายได้น้อย

1.6.3 กำลังพลมีสุขภาพที่ดีขึ้น จากการผลิตอาหารที่ปลอดภัยในอาคารสวัสดิการและจากคุณภาพอากาศที่ดี

1.6.4 เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ นวัตกรรมทางปัญญาในการลดของเสียหรือมลภาวะที่จะเกิดกับสิ่งแวดล้อม (Zero waste Agriculture) ภายในหน่วยงาน

บทที่ 2

ข้อมูลพื้นฐาน และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความเป็นมาของหน่วยและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง ศูนย์บัญชาการทางทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย เริ่มจัดตั้งเมื่อ 1 ตุลาคม 2551 ตามอัตราหมายเลข 0226 (อัตราเพื่อพลาง) เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง ด้วยการบูรณาการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงของ กองบัญชาการกองทัพไทย เหล่าทัพ และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ให้มีความสอดคล้องตามแนวพระราชดำริ และยุทธศาสตร์การฝึก กำลังป้องกันประเทศ โดยผู้บัญชาการทหารสูงสุด (พลเอก ทรงกิตติ จักกาบาตร์) ได้กรุณามอบนโยบายประจำปี 2551 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สรุปได้ดังนี้

นโยบายทั่วไป กองทัพไทย จะสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยเน้นการดำเนินการตามแนวทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเต็มกำลังความสามารถ

นโยบายด้านกิจการพลเรือน ให้การสนับสนุนการพัฒนาประเทศ การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ และการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามแนวคิดทางยุทธศาสตร์การฝึก กำลังป้องกันประเทศ

การดำเนินการเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง ของ กองบัญชาการกองทัพไทย เหล่าทัพ และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ยังขาดการบูรณาการ เนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานใดของกองทัพรับผิดชอบหลักในการวางแผน อำนวยการ และประสานงานในการปฏิบัติร่วมกัน และเมื่อมี ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง แล้วจะทำให้สามารถบูรณาการในการปฏิบัติงานร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) กระทรวงกลาโหม เหล่าทัพ และ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้รับผลสำเร็จเป็นรูปธรรม เกิดภาพลักษณ์ที่ดีของกองทัพไทยต่อสังคมและหน่วยงานราชการอื่นๆ ในอนาคต ซึ่งจะสอดคล้องกับนโยบาย

วิสัยทัศน์

เป็นหน่วยงานหลักของกองทัพไทย ในการขับเคลื่อนงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อความมั่นคง โดยมุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

1. วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการเพื่อความมั่นคง และโครงการพิเศษอื่นๆ ของกองบัญชาการกองทัพไทย เหล่าทัพ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกประเทศ ให้สอดคล้องตามแนวพระราชดำริ และยุทธศาสตร์ความมั่นคง

2. ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำแผนงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง ในลักษณะการบูรณาการให้สอดคล้องตามแนวพระราชดำริและยุทธศาสตร์ การต่อสู้เบ็ดเสร็จ

3. วางแผน ประสานงาน และดำเนินการร่วมกับส่วนราชการอื่นๆ ในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการเพื่อความมั่นคงและโครงการพิเศษอื่นๆ ของกองทัพไทย และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ให้ข้าราชการ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปได้รับทราบ

4. วางแผน รวบรวมข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับองค์ประกอบของชุมชน รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ของประชาชนในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการต่างๆ ที่รับผิดชอบ

5. ประสานงาน และดำเนินการวิจัย การพัฒนา ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของโครงการต่างๆ ที่รับผิดชอบให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

6. วางแผน ประสานงาน และดำเนินการจัดแสดงผลงานโครงการต่างๆ เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการทรงงานเพื่อเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ประเด็นยุทธศาสตร์

ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ เพื่อดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ.2562 ประกอบด้วย 3 ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 น้อมนำและส่งเสริมไปสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน
2. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ขยายผลและเผยแพร่องค์ความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งภายในและภายนอกประเทศ

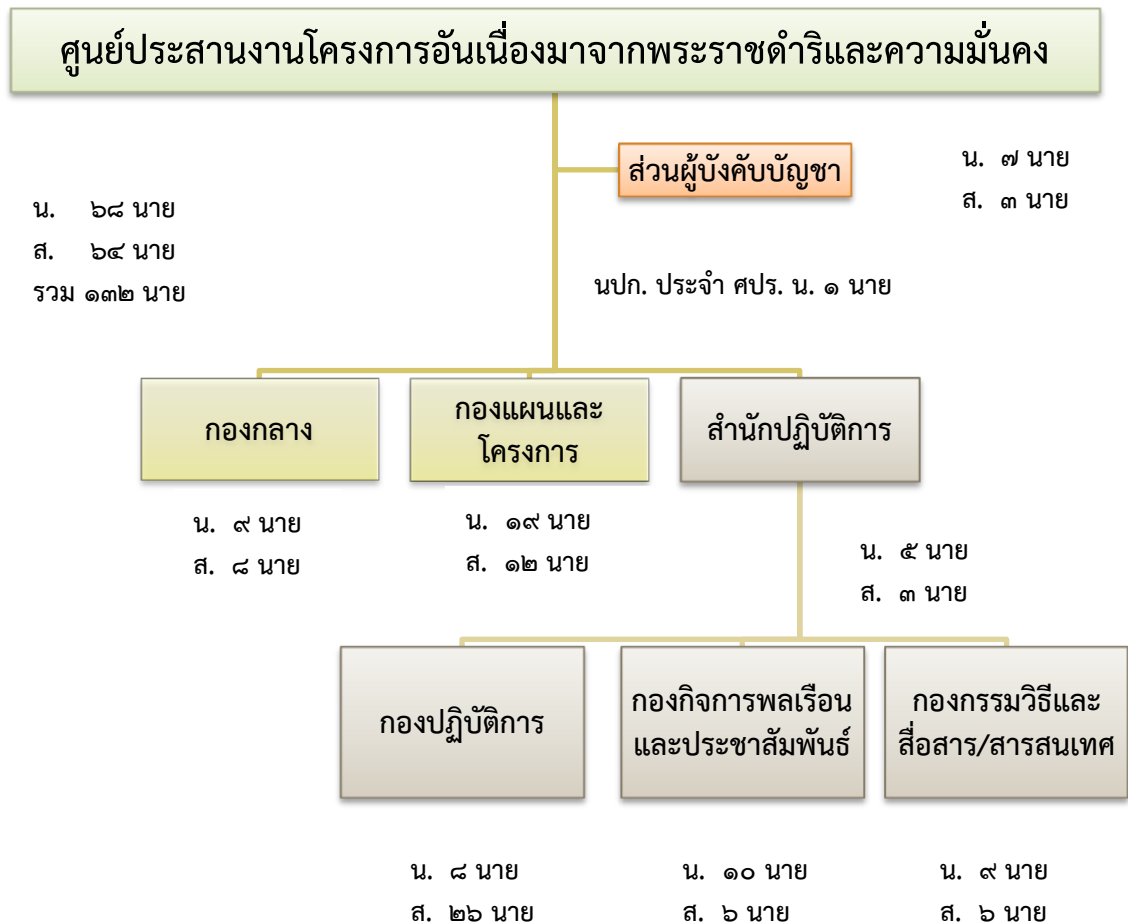
3. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้าง พัฒนาศักยภาพบุคลากรและองค์กร

คำนิยามของ ศปร. : R D P S C โดยมีรายละเอียดดังนี้.-

- R = Royal คือ พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- D = Development คือ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- P = Project คือ ดำเนินการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- S = Security คือ ดำเนินการเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน
- C = Coordinator คือ เป็นผู้ประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของกองทัพไทย
- C = Center คือ เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ความรู้

2.2 โครงสร้างและการแบ่งมอบหน้าที่

โครงสร้างองค์กร

การแบ่งส่วนราชการและหน้าที่ ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง แบ่งส่วนราชการออกเป็น

1. กองกลาง มีหน้าที่ดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับการสารบรรณการธุรการ การกำลังพล การส่งกำลังบำรุง การพลาดิการ การขนส่ง การสวัสดิการ การบริการ และการรักษาความปลอดภัย

2. กองแผนและโครงการ มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับนโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำนโยบาย แผนงาน โครงการ และบริหารงบประมาณ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการพิเศษอื่นๆ ของกองบัญชาการกองทัพไทย รวมทั้งบูรณาการร่วมกับเหล่าทัพ และ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ให้สอดคล้องตามแนวพระราชดำริ และยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

3. สำนักปฏิบัติการ มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็น วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการตามแผนงานและโครงการของ กองบัญชาการกองทัพไทย โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการเพื่อความมั่นคง และโครงการพิเศษอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย ประกอบด้วย

3.1 **กองกิจการพลเรือนและประชาสัมพันธ์** มีหน้าที่วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการตามแผนงาน เพื่อการรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานโครงการของเหล่าทัพ ดำเนินการกิจการพลเรือน และปฏิบัติการจิตวิทยากับประชาชนในพื้นที่โครง ดำเนินการเผยแพร่การดำเนินงานของหน่วย และโครงการ จัดการประชุมกับหน่วยงานอื่นให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

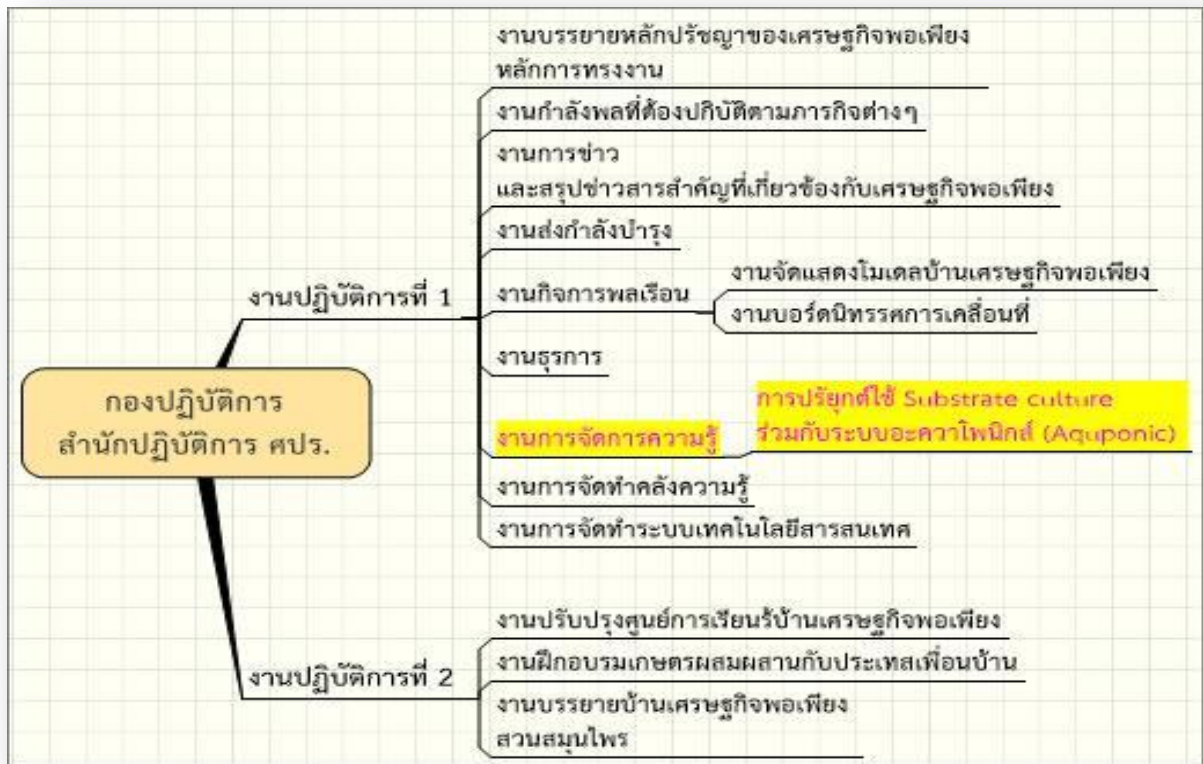
3.2 **กองกรรมวิธีข้อมูลและสื่อสาร/สารสนเทศ** มีหน้าที่ พิจารณาเสนอความคิดเห็น วางแผน อำนวยการประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับการบันทึกและจัดระเบียบข้อมูลโครงการต่างๆที่ได้รับ และดูแลรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์ และระบบข้อมูลข่าวสารของหน่วย การปฏิบัติต่อข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งการประสานการใช้ระบบการติดต่อสื่อสารกับหน่วยในกองทัพไทย

3.3 **กองปฏิบัติการ** มีหน้าที่ วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการของกองบัญชาการกองทัพไทยที่ได้รับอนุมัติ ประกอบด้วย

3.3.1 **แผนปฏิบัติการ 1** มีหน้าที่ ดำเนินการ การประกวด/ตัดสิน/จัดพิธีมอบรางวัล การประกวดผลงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ฝึกอบรมด้านการเกษตรและปศุสัตว์ให้กับคณะจากต่างประเทศ ประเทศเพื่อนบ้าน ฝึกอบรมความรู้ด้านการเกษตรให้กับประชาชนในพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงฯคู่ขนานกับประเทศเพื่อนบ้าน และรายงานผลการปฏิบัติงานตามหัวระยะเวลาของแผนงานโครงการ

3.3.2 **แผนปฏิบัติการ 2** มีหน้าที่ ดูแลรักษาปรนนิบัติบำรุงศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และฐานเรียนรู้อื่นๆภายในและภายนอกสถานที่ รายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือน จัดหาวัสดุ-อุปกรณ์ ดูแลรักษาฐานกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ต่างๆให้สามารถดำเนินได้ตามเป้าประสงค์

2.3 แผนที่การจัดการความรู้

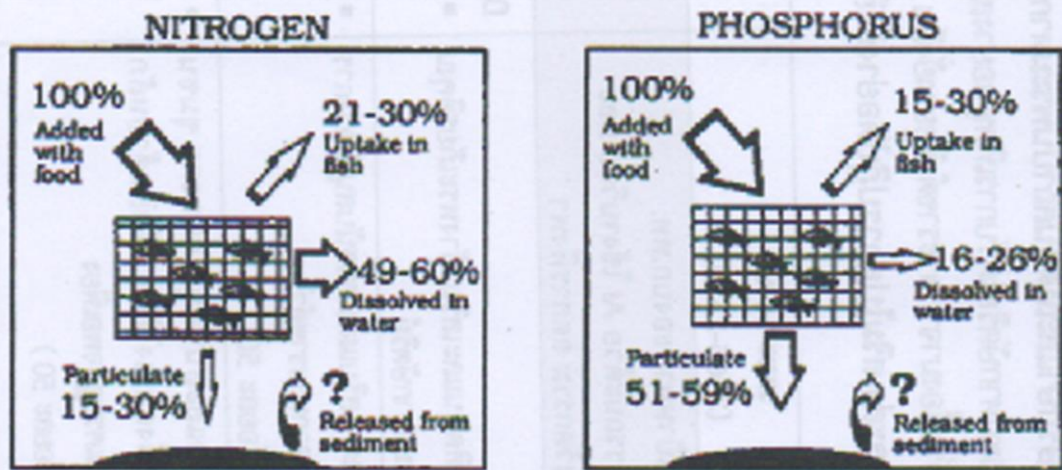

2.4 การแสวงหาความรู้ และการรวบรวมองค์ความรู้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันการเพาะเลี้ยงสัตว์มีการเจริญเติบโตเป็นอย่างมาก และได้มีการพัฒนาไปเป็นอุตสาหกรรมเพาะเลี้ยงเพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภคและส่งออก การเลี้ยงแบบธรรมชาติในอดีตถูกแทนที่ด้วยการเลี้ยงแบบกึ่งพัฒนาและแบบพัฒนา ซึ่งมีความต้องการป้อนอาหารที่สูง ส่งผลให้เกิดปัญหาการเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำในบ่อเลี้ยงจากปริมาณของเสียที่สะสมภายในบ่อ ของเสียมีความสำคัญและส่งผลกระทบอย่างมากต่อสัตว์น้ำ ได้แก่ ของเสียที่มีไนโตรเจนเป็นองค์ประกอบ ทั้งในรูปของสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ ที่เกิดจากการขับถ่ายของสัตว์น้ำและการย่อยสลายของอาหารที่เหลือจากการบริโภค ซึ่งส่งผลให้สัตว์น้ำมีความต้องการออกซิเจนสูงขึ้น เกิดอาการเครียด ส่งผลให้เสี่ยงต่อการติดโรค และนอกจากจะทำให้คุณภาพน้ำในบ่อเลี้ยงลดลงแล้ว การปล่อยน้ำทิ้งที่มีของเสียไนโตรเจนเหล่านี้ลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติจะกระตุ้นปรากฏการณ์ยูโทรฟิเคชัน (Eutrophication) ซึ่งทำให้พีชีน้ำและจุลสาหร่ายเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วจนปริมาณออกซิเจนในน้ำไม่เพียงพอ เกิดการเน่าเสีย และทำให้เกิดความตื่นเขินในระยะยาว ด้วยเหตุนี้การเลี้ยงสัตว์น้ำในระบบปิดที่มีการบำบัด และหมุนเวียนน้ำกลับมาใช้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากจะควบคุมคุณภาพน้ำในบ่อเลี้ยงได้แล้วยังเป็นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการปล่อยน้ำจากบ่อเลี้ยงอีกด้วย

รูปที่ 2.1 แสดงปริมาณไนโตรเจนและฟอสฟอรัสที่ปลดปล่อยจากการเลี้ยงปลา

การใช้ถังกรองชีวภาพ (Biofilter) เป็นหนึ่งในวิธีการที่นิยมในการควบคุมปริมาณของเสียไนโตรเจนในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยอาศัยกระบวนการไนตริฟิเคชัน-ดีไนตริเคชันของไนตริฟายอิง และดีไนตริฟายอิงแบคทีเรียที่ยึดเกาะกับวัสดุตัวกรองชีวภาพ เพื่อให้แบคทีเรียเติบโตในปริมาณที่เพียงพอต่อการเกิดปฏิกิริยาได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งจำเป็นต้องมีการเติมสารอินทรีย์เพื่อเป็นแหล่งคาร์บอนให้แบคทีเรียดังกล่าว ในกรณีที่ความเข้มข้นของแหล่งคาร์บอนในน้ำเสียไม่เพียงพอสำหรับการเกิดกระบวนการดีไนตริฟิเคชัน นอกจากนั้นยังต้องมีการควบคุมค่าความเป็นกรด-ด่างให้อยู่ในช่วงที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดกระบวนการดีไนตริฟิเคชันที่สมบูรณ์ จึงทำให้มีต้นทุนการดำเนินการสูง

การใช้พืชในการบำบัดสารอินทรีย์โดยเฉพาะไนโตรเจนและฟอสฟอรัสในน้ำเสีย เป็นอีกวิธีการหนึ่งซึ่งได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นกระบวนการบำบัดที่ใช้พลังงานน้อยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นที่มาของแนวคิดการเลี้ยงสัตว์น้ำและการปลูกพืชผสมผสาน ซึ่งระบบอะควาโพนิกส์ (Aquaponic) เป็นการผสมผสานระบบการเลี้ยงสัตว์น้ำและการปลูกพืชแบบไร้ดิน (ไฮโดรโปนิกส์) เข้าไว้ด้วยกัน โดยอาศัยหลักที่ว่าน้ำทิ้งจากการเลี้ยงสัตว์น้ำอุดมไปด้วยธาตุอาหาร ได้แก่ สารประกอบไนโตรเจน ไม่ว่าจะเป็นแอมโมเนียหรือไนเตรท ซึ่งถือว่าเป็นสารอาหารหลักสำหรับพืช พืชจะดูดซึมสารเหล่านี้ไปใช้ในการเจริญเติบโต และทำให้น้ำมีความสะอาดเพียงพอที่จะปล่อยทิ้ง หรือถูกนำกลับมาใช้เพื่อควบคุมคุณภาพน้ำในบ่อเลี้ยง นอกจากนี้ไนตริไฟอิงแบคทีเรียที่อาศัยอยู่ในรากปลูกไฮโดรเจนโปนิกส์ และอยู่ร่วมกับรากพืชจะทำหน้าที่เป็นระบบกรองชีวภาพ ดัดแปลงแอมโมเนียให้กลายเป็นไนเตรททำให้น้ำมีความสะอาดเพียงพอที่จะปล่อยทิ้ง หรือถูกนำกลับมาใช้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้วยเหตุนี้ นอกจากน้ำเสียจะได้รับการบำบัดแล้ว เกษตรกรยังสามารถเก็บเกี่ยวพืชผักที่ปลูกเป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง

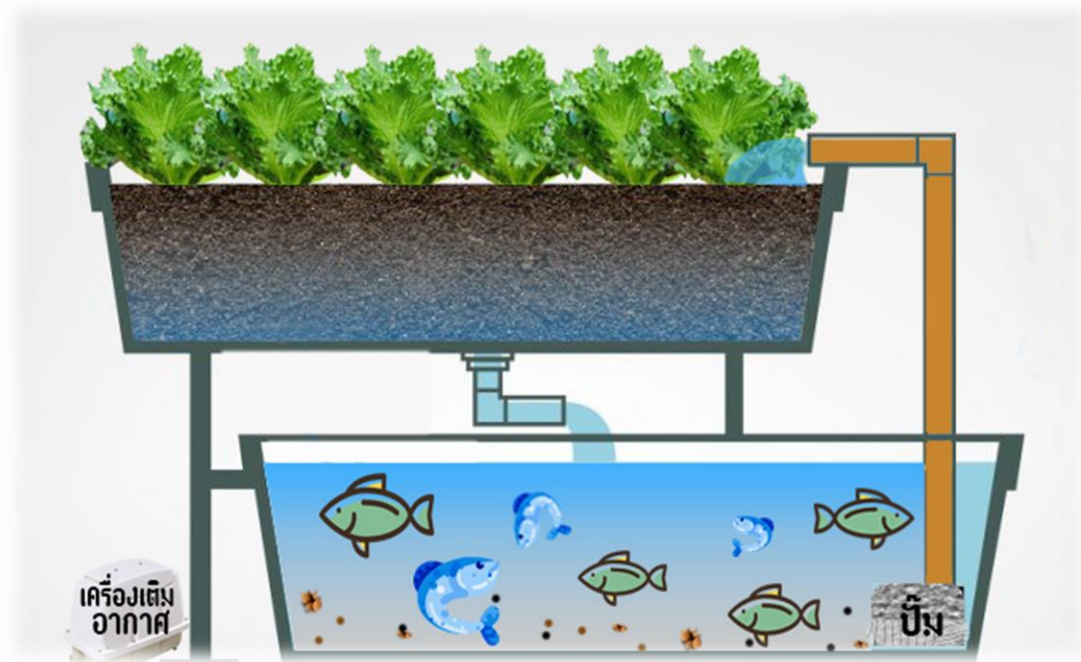

รูปที่ 2.2 แสดงการบริหารจัดการแบบวงจรวงจรรอควาโพนิก

อย่างไรก็ตาม การนำระบบอควาโพนิกส์ไปใช้งานให้ได้อย่างสมบูรณ์นั้น สัดส่วนของสัตว์น้ำที่เลี้ยงและพืชที่ปลูกจะต้องมีความสัมพันธ์กัน โดยปริมาณของเสียจากการเลี้ยงสัตว์ เช่น ไนโตรเจนและฟอสฟอรัสจะต้องมีปริมาณที่มากพอที่จะสามารถนำไปใช้ได้อย่างเพียงพอ หากมีการปลูกพืชจำนวนมากแต่มีปริมาณของเสียน้อยก็จะทำให้พืชไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร ในทางตรงข้ามหากปริมาณของเสียมีมากเกินไปพืชจะนำไปใช้ จะส่งผลให้มีของเสียสะสมในระบบจนถึงระดับหนึ่งนี้อาจเป็นพิษต่อสัตว์น้ำได้

การปลูกพืชไร้ดิน หมายถึง วิธีการใดก็ตามที่ทำให้การปลูกพืช โดยไม่ต้องใช้ดิน แต่จะใช้วัสดุอื่นๆแทน เช่น การปลูกพืชให้รากลอยอยู่ในอากาศ การปลูกพืชในสารละลาย หรือการปลูกพืชในวัสดุปลูกเช่น ทราย แกลบ และวัสดุอื่นๆตดยให้สารละลายธาตุอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตแก่รากโดยตรง ในปริมาณที่เหมาะสมแทนธาตุอาหารที่มีอยู่ในดิน ทั้งนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการปลูกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับดิน เช่น ดินที่มีคุณภาพต่ำ มีความเสี่ยงสูงหรือมีโรคระบาด อีกทั้งการปลูกพืชไร้ดินนี้ยังสามารถควบคุมคุณภาพและปริมาณของผลผลิตให้ได้ตามต้องการ ซึ่งวิธีการปลูกพืชไร้ดิน สามารถจำแนกได้เป็น 2 แบบใหญ่ๆได้แก่ การปลูกพืชในสารละลาย (Solution Culture หรือ Water Culture) เป็นการปลูกพืชโดยปล่อยรากพืชเจริญเติบโตในสารละลายธาตุอาหารพืช โดยไม่มีวัสดุปลูกใดๆรองรับราก และการปลูกพืชในวัสดุปลูก (Substrate Culture หรือ Aggregate Culture หรือ Aggregate Hydroponic) เป็นการใช่วัสดุปลูกต่างๆที่เป็นของแข็งสำหรับให้รากยึดและค้ำจุนต้นพืช วัสดุปลูกที่ใช้ควรสะอาดปราศจาก

โรคและแมลง ไม่เป็นพิษภัยต่อการเจริญเติบโตของพืชและหาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น ทวาย กรวด ขี้เลื่อย แกลบ และขุยมะพร้าว เป็นต้น

รูปที่ 2.3 แสดงการปลูกพืชด้วยเทคนิค NFT (Nutrient Technique)

ซึ่งในวิธีการปลูกเหล่านี้ การปลูกพืชในสารละลายด้วยระบบ NFT (Nutrient Technique) บางที่เรียก Trough Culture, Trench Culture, Gully Culture หรือ Channel Culture เป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่มีความสนใจมาก โดยมีหลักการว่า รากพืชจะแช่อยู่ในลำรางโลหะที่มีพลาสติกปูพื้นและใช้วัสดุห่อหุ้มตันหรือปลูกในลำรางที่มี polyurethane foam รองรับรากพืชที่ปรับความลาดเทไว้ประมาณ 2 เปอร์เซ็นต์ การให้สารละลายธาตุอาหารพืชจะต้องใช้เครื่องสูบน้ำดูดจากถังเก็บสารละลายธาตุอาหารพืช แล้วปล่อยให้ไหลเป็นแผ่นบางๆผ่านรากพืชด้วยอัตราเร็ว 2 ลิตรต่อนาที รากจะได้รับออกซิเจนอย่างเพียงพอ ด้วยปลายลำรางจะมีรางน้ำรองรับ สารละลายธาตุอาหารพืชที่ใช้แล้ว ไปรวมที่ถังเพื่อดูดกลับไปใช้ใหม่ การปลูกพืชเทคนิคนี้ต่อมาได้รับการพัฒนาให้มีวัสดุรองรับรากพืช เพื่อช่วยลดปัญหาการที่รากมีการเจริญเติบโตแล้วจับตัวเป็นแผ่นหนาแน่น ทำให้เกิดการกีดขวางลำรางสารละลายธาตุอาหารพืชไหลผ่านไม่สะดวก เป็นผลให้เกิดการชะงักการเจริญเติบโตของพืชได้

บทที่ 3

การบริหารจัดการความรู้

3.1 การดำเนินการจัดการความรู้

“ระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศ และลดความร้อนอาคาร”

ดำเนินการดังนี้

- ใช้เตียงนอนพลาสติกที่ชำรุดเป็นผนังสำหรับแขวนภาชนะปลูก โดยใช้กระถางพลาสติกขนาด 4 นิ้ว เป็นภาชนะในการปลูกพืช
- โดยผนังแขวนมีขนาดยาว 180 ซม. สูง 125 ซม.
- โดยใช้กระถางพลาสติกเป็นภาชนะปลูกจำนวนทั้ง 234 กระถาง ซึ่งโดยปกติทั่วไปแล้วภาชนะปลูกพืชระบบอะควาโพนิกส์จะเป็นรางพลาสติกหรือกระบะพลาสติกที่วางในแนวระนาบซึ่งใช้พื้นที่ในการเพาะปลูกมากกว่าการปลูกผักแนวตั้งของการทดลองนี้

รูปที่ 3.1 แสดงการการผนังแขวนแนวตั้งสำหรับระบบระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้ง

การประยุกต์ใช้ Substrate culture ร่วมกับระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศ และลดความร้อนอาคาร

- โดยได้แบ่งช่องไว้สำหรับเป็นบ่อน้ำเพื่อเลี้ยงปลา และบ่อน้ำสำหรับรองน้ำที่ไหลมาจากกระถาง เพื่อพักน้ำก่อนสูบเข้าบ่อเลี้ยงปลา โดยใช้พลาสติกสำหรับปูพื้นเป็นบ่อเลี้ยงปลาและบ่อพักน้ำ ซึ่งบ่อเลี้ยงปลาและบ่อพักน้ำมีขนาดความกว้าง 50 ซม. ยาว 180 ซม. สูง 35 ซม. จะสามารถบรรจุน้ำได้ปริมาณ 315 ลิตร/บ่อ หรือ 0.32 ลบ.ม./บ่อ

การประยุกต์ใช้ Substrate culture ร่วมกับระบบอะควาโปนิคส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศ และลดความร้อนอาคาร

- เมื่อจัดทำระบบเสร็จแล้วจึงนำมาจัดวางภายนอกอาคารบริเวณที่มีแสงแดดเพียงพอที่พืชสามารถทำการสังเคราะห์แสง และสามารถเป็นตัวอย่างแผงบังแดดให้กับอาคารได้

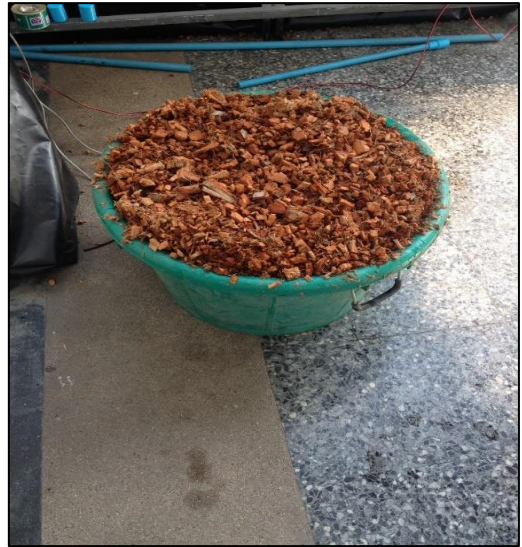

- โดยใช้กาบมะพร้าวแบบสับหยาบเป็นวัสดุปลูก ซึ่งโดยปกติทั่วไปแล้วระบบอะควาโปนิคส์นิยมใช้ดิน ทั้งดินธรรมชาติ ดินวิทยาศาสตร์ หรือฟองน้ำเป็นวัสดุปลูก แต่ปัญหาที่ตามมาคือ ดินนั้นมีเชื้อโรคสะสมอยู่จึงเป็นพาหะที่นำเชื้อโรคสู่ผักและปลา หรือถ้าหากเป็นฟองน้ำก็มีเชื้อราเนื่องจากฟองน้ำแช่อยู่ในน้ำตลอดเวลา

การประยุกต์ใช้ Substrate culture ร่วมกับระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศ และลดความร้อนอาคาร

- ก่อนทำการปลูกได้ทำการแช่กาบมะพร้าวในน้ำเปล่าทิ้งไว้ก่อน 5 วัน หลังจากนั้นจึงนำไปล้างด้วยน้ำสะอาดอีกครั้ง ก่อนนำไปตากแดดให้แห้งแล้วจึงนำมาใช้

- หลังจากกาบมะพร้าวสับหยาบแห้งดีแล้ว จึงนำมารองก้นกระถาง ก่อนนำเมล็ดผักลงปลูก

การประยุกต์ใช้ Substrate culture ร่วมกับระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศ และลดความร้อนอาคาร

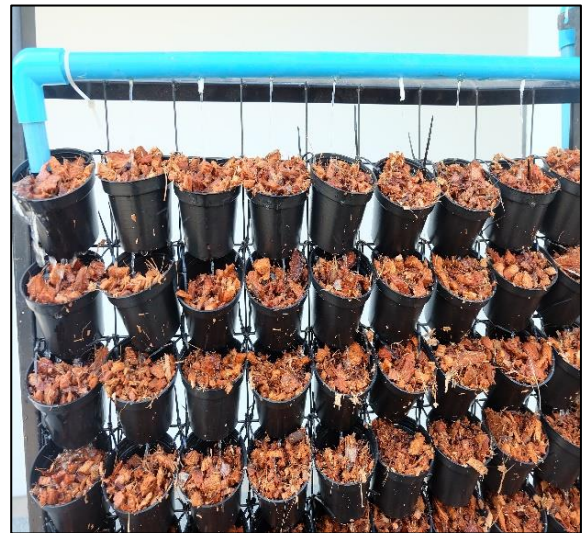
- ซึ่งระบบอะควาโพนิกส์โดยทั่วไป จะใช้วิธีการเพาะกล้าจากที่อื่นก่อนย้ายลงมาปลูกในรางปลูก แต่ระบบอะควาโพนิกส์ที่ได้ทำการทดลองนี้ได้ทำการปลูกในกระถางเลย เพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติ ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

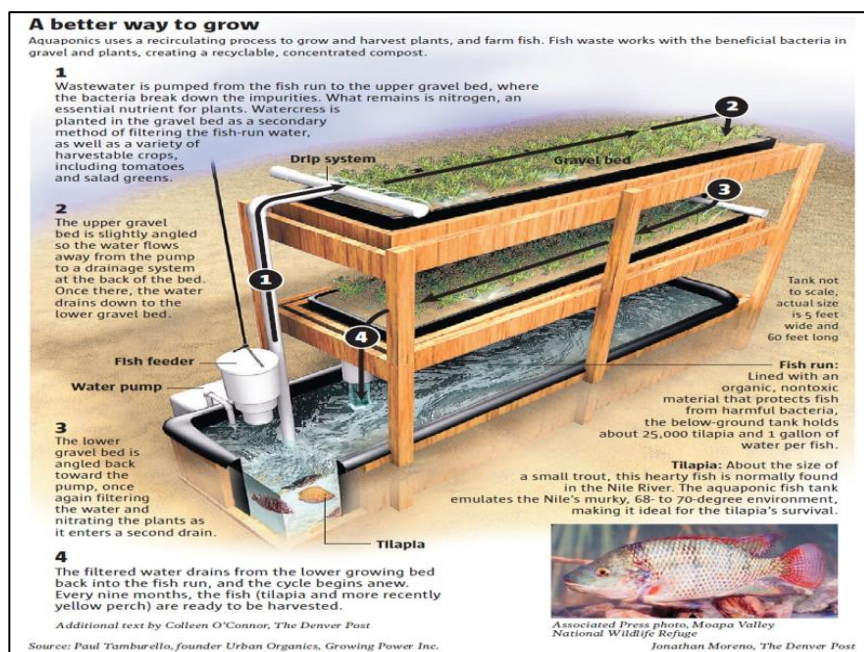

การประยุกต์ใช้ Substrate culture ร่วมกับระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศ และลดความร้อนอาคาร

- หลังจากนำเมล็ดลงปลูกแล้วจึงนำกาบมะพร้าวสับหยาบมาปิดทับอีกครั้งหนึ่งเพื่อเก็บความชื้น ลดความแรงของน้ำที่จะกระทบกับต้นอ่อนที่เพิ่งงอก และเป็นวัสดุกรองของเสียจากบ่อปลา

- โดยระบบการให้น้ำนั้นประยุกต์จาก แนวคิดระบบอะควาโพนิกส์ ในเมืองเดนเวอร์ (Colleen O' Connor, 2009) โดยระบบสูบน้ำจากอ่างเลี้ยงปลาขึ้นสู่กระบะปลูกพืชผ่านหัวจ่ายกระจายน้ำทั่วกระบะผ่านวัสดุปลูกลงสู่ท่อข้างใต้บริเวณบริเวณปลายกระบะปลูกฝังตรงข้ามด้วยแรงโน้มถ่วงผ่านหัวกระจายน้ำเช่นเดียวกับกระบะบนแล้วไหลผ่านท่อปลายกระบะลงสู่อ่างปลาอีกครั้งเป็นวงจรเช่นนี้เรื่อยไป โดยมีเครื่องให้อาหารปลาเหนืออ่างเลี้ยงปลา

การประยุกต์ใช้ Substrate culture ร่วมกับระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศ และลดความร้อนอาคาร

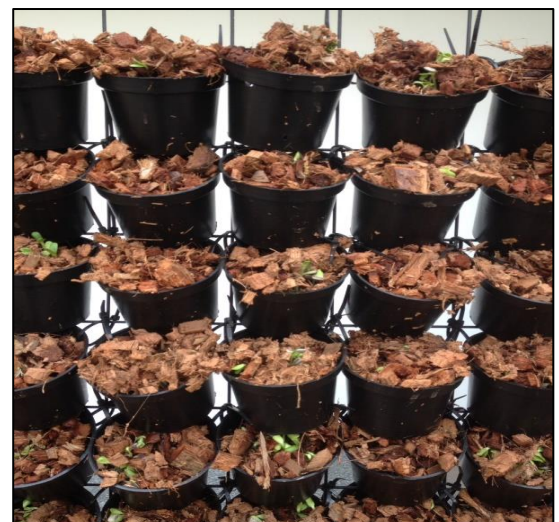
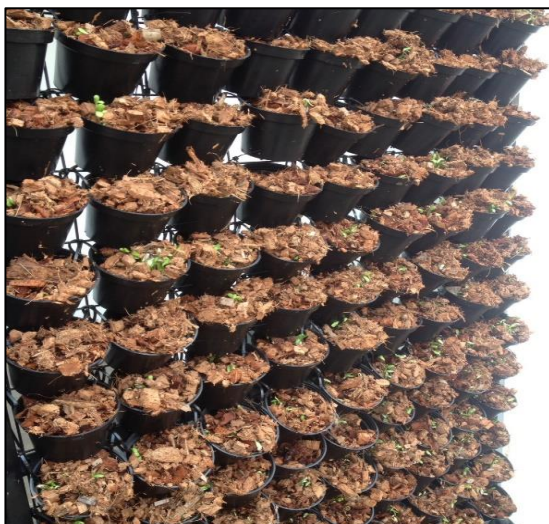
- แต่การให้น้ำระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งในการทดลองครั้งนี้ จะเป็นระบบสูบน้ำจากบ่อปลาขึ้นมาให้น้ำแบบน้ำหยดจากกระถางบนสุดไหลลงมาเป็นชั้นๆ อย่างต่อเนื่องจนถึงกระถางสุดท้ายก่อนไหลลงสู่อ่างพักน้ำ แล้วสูบน้ำจากบ่อพักน้ำไปบ่อเลี้ยงปลาอีกครั้งเป็นวงจรเช่นนี้เรื่อยไป โดยมีการให้น้ำที่ไม่ใช่ระบบน้ำหยดด้านข้างเป็น treatment เปรียบเทียบ

- โดยอัตราการไหลของน้ำระบบน้ำหยดเท่ากับ 0.15 ลิตร/นาที่ และอัตราการไหลของน้ำที่เป็น treatment เปรียบเทียบเท่ากับ 0.75 ลิตร/นาที่ โดยจะให้น้ำผัก ครั้งละ 30 นาที ทุกๆ 3 ชม.

- เมื่อวัดค่า TDS มีค่าเท่ากับ 152 ppm
- เมื่อวัดค่า EC มีค่าเท่ากับ 0.30 $\mu\text{s}/\text{cm}$
- เมื่อวัดค่า PH มีค่าเท่ากับ 6.1-7.1 mg/l

- หลังจากนำเมล็ดลงปลูกประมาณ 3 วัน ผักจึงเริ่มงอก

การประยุกต์ใช้ Substrate culture ร่วมกับระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศ และลดความร้อนอาคาร

ทำการสู่มวัดอัตราการเจริญเติบโตของผักทุกวันจนถึงวันที่เก็บเกี่ยวผลผลิตในทุกๆ สัปดาห์

3.2 ผลลัพธ์ที่เกิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.2.1 ประโยชน์ที่ได้รับ

อควาโพนิกส์ คือ ศาสตร์ใหม่ที่ผสมผสานเทคโนโลยีที่ดีที่สุดของการเลี้ยงปลาและการเพาะปลูกพืชผักแบบไม่ใช้ดิน ดังนั้น ไม่ว่าคุณจะทำการเกษตรหรือเพาะปลูกพืชผักขนาดเล็กเพื่อไว้กินเองในครอบครัว จึงอาจกล่าวโดยสรุปข้อดีจากระบบอควาโพนิกส์ ได้ดังนี้

- ใช้น้ำน้อยลง เมื่อเทียบกับการเพาะปลูกพืชจากระบบปกติลดลงถึง 90%
- หมดปัญหาวัชพืช และปัญหาแมลงน้อยลง
- ไม่ต้องรดน้ำ
- ไม่ต้องใส่ปุ๋ย
- ไม่ต้องปักชำ ขุดดิน
- ลดต้นทุนจากการเพาะปลูกโดยเฉพาะค่าปุ๋ยสำหรับพืช เมื่อเทียบการซื้อปุ๋ย

สำหรับปลูกพืชในระบบไฮโดรโพนิกส์ 1 กิโลกรัมซึ่งมีราคาแพงกว่าการซื้ออาหารปลา 1 กิโลกรัมสำหรับใช้ในระบบอควาโพนิกส์

- ความคุ้มค่าในการทำเกษตรในระบบอควาโพนิกส์คุณจะได้ทั้งปลาและพืชผักเพื่อการบริโภคในเวลาเดียวกัน

- ไม่ต้องขุดดิน ไม่ต้องรดน้ำ ไม่ต้องใส่ปุ๋ย
- ลดการใช้น้ำในการปลูกพืชได้มาก
- ใช้พื้นที่น้อย สามารถทำในพื้นที่แคบๆได้
- ไม่จำเป็นต้องใช้แสงธรรมชาติ
- ประหยัดเวลาและขั้นตอนในการดูแล
- ได้ผลผลิตทั้งปลาและผักในระบบเดียวกัน

3.2.2 ข้อเสีย

- ต้องใช้พลังงานไฟฟ้า
- ระบบที่เลี้ยงปลาหนาแน่นมาก อาจต้องมีระบบสำรองไฟฟ้า

บทที่ 4

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

4.1 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

การทำสวนครัวยุคใหม่ โดยการใช้วิธีปลูกผักร่วมกับเลี้ยงปลาที่มีชื่อ อะควาโพนิกส์ (Aquaponics) เป็นวิธีการผลิตแบบยั่งยืนที่ผสมผสานการผลิตอาหาร 2 รูปแบบเข้าด้วยกัน คือ การเลี้ยงปลา (Aquaculture) และการปลูกพืชในน้ำแบบไร้ดิน (Hydroponic) ที่เป็นการใช้น้ำแบบหมุนเวียนระหว่างถังเลี้ยงปลากับภาชนะปลูกผัก ทำให้ใช้น้ำน้อย ประหยัดน้ำได้ถึงร้อยละ 60-90 และไม่ต้องเสียเวลารดน้ำผัก น้ำที่ได้จากภาชนะ/ถังเลี้ยงปลา ประกอบด้วยของเสียที่ขับออกมาจากปลา ได้แก่ แอมโมเนียที่ปลาขับออกมาจากเหงือก ขี้ปลาและเศษอาหารปลา ซึ่งเป็นส่วนประกอบของธาตุอาหารพืชละลายอยู่ในน้ำจะไหลไปสู่กระบะ/กระถางปลูกผักที่ทำหน้าที่เป็นโรงงานผลิตอาหาร สำหรับปลูกพืชด้วยกระบวนการ ไนตริฟิเคชัน (Nitrification) โดยอาศัยแบคทีเรียที่มีอยู่ตามธรรมชาติ 2 ชนิดคือ ไนโตรโซโมแนส (Nitrosomonas) และ ไนโตรแบคเตอร์ (Nitrobacter) ที่อาศัยอยู่บริเวณวัสดุปลูกผักได้แก่ หินกรวด และรากผัก เปลี่ยนธาตุอาหารจากรูปที่ผักใช้ประโยชน์ไม่ได้ให้อยู่ในรูปที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ได้ แต่การนำรูปแบบมาใช้โดยตรงนั้นทำได้ยาก ต้องมีการออกแบบปรับปรุงระบบให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสังคมไทย ทั้งในด้านชนิดพืช ชนิดปลา วัสดุอุปกรณ์ โครงสร้าง ราคาต้นทุนในการจัดทำระบบ และค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาเพื่อพัฒนาต้นแบบของสวนครัวยุคใหม่ และได้พัฒนาได้รูปแบบสวนครัว 10 แบบ เพื่อใช้เป็นทางเลือกได้เป็นผลสำเร็จ สามารถใช้ปลูกผักสวนครัวที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้มากกว่า 40 ชนิด และเลี้ยงปลาได้ 6 ชนิด ได้แก่ ปลานิล ปลาดุก ปลาหมอ ปลาตะเพียน ปลาการ์ฟ และปลาทอง โดย

4.2 ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. มีส่วนประกอบ 2 ส่วน ส่วนปลูกผักและส่วนเลี้ยงปลาที่ทำงานเกื้อกูลกัน จุลินทรีย์ที่อยู่ในน้ำวัสดุปลูกและรากผักทำหน้าที่เปลี่ยนของเสียจากปลาเป็นสารอาหารอินทรีย์สำหรับผัก โดยกระบวนการไนตริฟิเคชัน และบำบัดน้ำให้เหมาะกับการเลี้ยงปลาทำให้ไม่ต้องเปลี่ยนน้ำเลี้ยงปลา น้ำและสารละลายที่เป็นของเสียจากปลาที่ถูกเปลี่ยนเป็นสารอาหารสำหรับผัก จะถูกปั้มน้ำทำให้เกิดการไหลเวียนระหว่าง ส่วนเลี้ยงปลากับส่วนปลูกผัก ทำให้ประหยัดน้ำไม่ต้องตักน้ำรดผัก และไม่สูญเสียน้ำไปจากการไหลซึมลงดิน
2. เป็นระบบปิด ถูกออกแบบมาให้ทำงานแบบกึ่งอัตโนมัติ (การเปิด-ปิดปั้มน้ำควบคุมโดยที่อุปกรณ์ตั้งเวลา) ประหยัดพื้นที่ ดูแลรักษาง่าย ทำงานได้สะดวก ประหยัดแรงงานในการทำงานและประหยัดเวลาดูแลรักษา ประหยัดน้ำใช้แรงงานน้อย ประหยัดพลังงาน ไม่ใช้ดิน ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีฆ่าแมลงสามารถนำไปใช้ได้ในพื้นที่
3. อัตราส่วนระหว่างปริมาณน้ำในบ่อปลาที่กำหนดน้ำหนักปลาที่เลี้ยงในบ่อปลาและปริมาณน้ำในภาชนะปลูกผักมีความสำคัญมากต่อความสำเร็จของระบบสวนครัวยุคใหม่แบบปลูกผักร่วมกับเลี้ยงปลา เนื่องจากน้ำหนักปลาเป็นตัวกำหนดปริมาณอาหารปลาที่ใช้ และปริมาณของเสียที่ปลา

การประยุกต์ใช้ Substrate culture ร่วมกับระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศ และลดความร้อนอาคาร

ขับถ่ายออกมา ที่ใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับให้แบคทีเรียเปลี่ยนเป็นสารอาหารพืช ซึ่งจะต้องมีปริมาณที่เพียงพอต่อการเติบโตและให้ผลผลิตของพืช

ภาคผนวก

**แบบฟอร์มเสนอการจัดตั้งกลุ่มกิจกรรมการจัดการความรู้ของ
กปก.สปก. ศปร. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562**

1. ชื่อ หน่วยงาน	ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง			
2. ชื่อกลุ่ม	SLO : Sustainable Learning Organization			
3.ประเด็น ยุทธศาสตร์/ ภารกิจหลัก	1. ยุทธศาสตร์ : การพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ 2. ยุทธศาสตร์ : การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและการช่วยเหลือประชาชน			
4. ที่ปรึกษา กลุ่ม	1. พล.อ.นครา สุขประเสริฐ ตำแหน่ง ผอ.ศปร. 2. พล.ท.วิทยา ชั้นธูปบล ตำแหน่ง รอง ผอ.ศปร. 3. พล.ต.สุชาติ แดงประไพ ตำแหน่ง ผช.ผอ.ศปร.			
5.รายชื่อ สมาชิกกลุ่ม	ลำดับ	ยศ, ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง/ทำหน้าที่	ความเชี่ยวชาญ
	1.	พ.อ.หญิง นราพร อยู่สำราญ	ผอ.กปก.สปก.ศปร. / ประธาน	ด้านแนวคิดและหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง
	2.	พ.อ.ชนินทร์ ขาวรัตน์	ผอ.กรป.สปก.ศปร. / รองประธาน	ด้านการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์
	3.	น.อ.ธนพล ประจวบเหมาะ	รอง ผอ.กปก.สปก.ศปร. / คุณประสาน	ด้านการปฏิบัติงาน การเกษตรผสมผสาน
	4.	น.ท.หญิง อาริยา พรหมแก้ว	หน.ผบม.กผค.ศปร./ คุณลิขิต	ด้านแผน โครงการและ ประเมินผล
	5.	พ.ท.วรายุ บุญชัย	หน.ผปก๑.กปก.สปก.ศปร. / คุณกิจ	ด้านการปฏิบัติงาน การเกษตรผสมผสาน
	6.	พ.ท.ปรีดา บุญอำพล	หน.ผกร.กรป.สปก.ศปร. / คุณกิจ	ด้านการปฏิบัติงาน การเกษตรผสมผสาน
	7.	นายอิษฏ์ อินทรภูมิ	ครูฝึกอาชีพด้านการเกษตร. ผปก ๑. กปก.สปก.ศปร. / คุณกิจ	ด้านการปฏิบัติงาน การเกษตรผสมผสานและ การประยุกต์ใช้ระบบ อะควาโพนิกส์
6. ชื่อเรื่องที่ ดำเนิน กิจกรรม	“ระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศ และลดความร้อนอาคาร” หมายถึง กระบวนการพัฒนาการจัดการความรู้ในด้านการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มา ประยุกต์ใช้ให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมอย่างเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน และเป็นตัวอย่างการเสริมสร้าง			

ความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศและลดความร้อนอาคาร ซึ่งเป็นการนำความรู้ทางทฤษฎีมาปฏิบัติให้เกิดนวัตกรรม ก่อให้เกิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

กิจกรรมตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ บก.ท.ท. อย่างไร

1. ยุทธศาสตร์ : การพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

1.1 เป้าประสงค์ : กำลังพลและประชาชนมีจิตสำนึกและความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์มากยิ่งขึ้น

กลยุทธ์ : ประชาสัมพันธ์ พระราชกรณียกิจ จัดทำส่งเสริมเผยแพร่ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ และสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1.2 เป้าประสงค์ : มีกระบวนการสนับสนุนการเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ : จัดทำแผนบูรณาการเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

2. ยุทธศาสตร์ : การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและการช่วยเหลือประชาชน

2.1 เป้าประสงค์ : ประชาชนในพื้นที่ บก.ท.ท. รับผิดชอบ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและมีจิตสำนึกเพื่อความมั่นคง

2.1.1 กลยุทธ์ : พัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

2.1.2 กลยุทธ์ : พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชนโดยน้อมนำแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางปฏิบัติ

หลักการและเหตุผล

ศปร. เป็นหน่วยงานหลักของกองทัพไทย ในการขับเคลื่อนงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อความมั่นคง โดยมุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยการเผยแพร่ความรู้ ส่งเสริม สนับสนุน และขยายผลการน้อมนำแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช บรมนาถบพิตร ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์

จากพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงสู่การประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างเกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรผสมผสานที่เน้นการบริหารจัดการพื้นที่ ดิน และน้ำอย่างเป็นระบบโดยอาศัยความสัมพันธ์ เกื้อกูลกันระหว่างพืช สัตว์ และเศษซากให้เกิดประโยชน์สูงสุด มุ่งสู่ความยั่งยืนทางการเกษตรและไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม หรือเกิดของเสียทางการเกษตรน้อยที่สุด (Zero waste Agriculture)

ระบบ Aquaponics นับว่าเป็นการทำเกษตรผสมผสานประเภทหนึ่งที่น่าสนใจนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยน้ำจะถูกใช้หมุนเวียนในระบบจากการสูบน้ำเลี้ยงปลาที่รดน้ำต้นไม้ผ่านวัสดุปลูกพืช เพื่อกรองของเสียจากปลาทำให้น้ำสะอาดขึ้นก่อนไหลเข้าสู่ตู้ปลา อีกทั้งมูลของปลายังเป็นธาตุอาหารแก่พืช เป็นการลดของเสียที่จะปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งระบบ Aquaponics นี้สามารถนำมาใช้เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารภายในครัวเรือนและสามารถเป็นอุปกรณ์บังแดดบริเวณระเบียงชุดพักอาศัยในการช่วยลดความร้อนที่เข้าสู่อาคาร เนื่องจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของที่อยู่อาศัยเป็นอาคารชุดของประชาชนในเขตเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งที่พักอาศัยของกำลังพลสังกัด บก.ท.ท. ส่วนใหญ่เป็นอาคารชุด ทำให้พื้นที่สำหรับการปลูกพืชมีจำกัด จึงมีความเหมาะสมในการนำระบบ การปลูกพืชที่ไม่ใช้ดินนี้มาปรับใช้

การใช้พืชพรรณลดความร้อนและฟอกอากาศ พบว่าร่มเงาของใบและการคายน้ำของพรรณไม้ช่วยลดการถ่ายเทความร้อนที่เข้าสู่อาคาร ส่วนการสังเคราะห์แสงของพืชช่วยดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ช่วยในการฟอกอากาศ ใบช่วยกรองฝุ่น เป็นการเพิ่มคุณภาพอากาศที่จะเข้าสู่อาคารอีกด้วย อีกทั้งการใช้ระบบโซลาร์

	<p>เซลล์แทนการใช้กระแสไฟฟ้ายังเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดพลังงานและช่วยลดภาวะโลกร้อนในระยะยาวได้อีกทางหนึ่ง</p> <p>ดังนั้น ระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร พอกอากาศและลดความร้อนอาคาร จึงมีความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้กับผู้อยู่อาศัยในเขตเมืองที่มีพื้นที่จำกัด และกำลังพลบก.ท.ท. ที่พักอาศัยอยู่ในห้องพักสวัสดิการที่มีพื้นที่จำกัดและมีรายได้น้อย ซึ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายอีกทางหนึ่งด้วย ทั้งยังเป็นการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ของกองบัญชาการกองทัพไทย นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของรัฐบาล ที่มุ่งให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริงต่อไป</p>
<p>7. วัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรม</p>	<p>7.1 เพื่อเสนอแนวทางเลือกใหม่ในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำรงชีวิตโดยน้อมนำแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางปฏิบัติ แบบเน้นการประหยัดแต่ถูกหลักวิชาการ สามารถพึ่งพาตนเองได้</p> <p>7.2 เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ต้นแบบการประยุกต์ใช้ Substrate culture ร่วมกับระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งในพื้นที่จำกัดให้กับกำลังพลในการประยุกต์ใช้</p> <p>7.3 เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารแก่กำลังพลที่พักอาศัยในอาคารสวัสดิการ และกำลังพลที่มีรายได้น้อย</p> <p>7.4 เพื่อเป็นต้นแบบในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและลดมลภาวะที่จะปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม</p>
<p>8. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม</p> <p>8.1 การบ่งชี้ความรู้</p> <p>8.2 การสร้างและแสวงหาความรู้</p> <p>8.3 การจัดความรู้ให้เป็นระบบ</p> <p>8.4 การประมวลและกลั่นกรอง</p>	<p>1. จัดตั้งกลุ่ม</p> <p>2. วางแผนการดำเนินงานการจัดการความรู้ โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ ๗ ขั้นตอน</p> <p>2.1 การบ่งชี้ความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชุมระดมสมองเพื่อระบุความรู้ที่จำเป็นในการสร้างแนวทางปฏิบัติ (คู่มือ) ระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร พอกอากาศและลดความร้อนอาคาร - ทบทวนองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิม - ระบุองค์ความรู้ที่ต้องค้นหาเพิ่มเติม <p>2.2 การสร้างและแสวงหาความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบุแหล่งความรู้ ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) - มอบหมายงานให้สมาชิกรับผิดชอบในการสืบค้นข้อมูล - จัดประชุมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ <p>2.3 การจัดความรู้ให้เป็นระบบ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง - นำความรู้ที่ได้มาจัดเป็นหมวดหมู่ (grouping) <p>2.4 การประมวลและกลั่นกรองความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - นำความรู้ที่ได้มาเรียบเรียงให้ถูกต้องตามหลักการทางวิชา - นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา - จัดทำเป็นคู่มือเอกสาร (Documentary) และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic file)

	<p>2.5 การเข้าถึงความรู้</p> <p>- นำองค์ความรู้ที่ได้จัดทำเป็นคู่มือแนวทางปฏิบัติทั้งในรูปแบบเอกสาร (Documentary) และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic file) เผยแพร่หลายช่องทาง ได้แก่ เพิ่มคู่มือการปฏิบัติงาน บอร์ดประชาสัมพันธ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ผู้ที่มีความสนใจสามารถเข้าถึงได้ง่าย</p> <p>2.6 การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p> <p>- จัดให้มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยจัดการฝึกอบรม จัดประชุมสัมมนา website หน่วยงาน facebook youtube โครงการบรรยายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของหน่วยงาน และการนำเสนอผลงานจากการประชุมทางวิชาการ</p> <p>2.7 การเรียนรู้</p> <p>- เกิดเป็นนวัตกรรมแนวทางปฏิบัติที่เกิดเป็นต้นแบบ (prototype) พร้อมทั้งขยายผลให้หน่วยงานอื่นๆ และผู้ที่สนใจนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะกำลังพลของ บก.ท.ท. และประชาชนในเขตเมือง</p>
<p>9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (เช่น พัฒนาคน พัฒนางาน พัฒนาหน่วยงาน ได้อย่างไร)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ นวัตกรรมทางปัญญา 2. บุคลากรได้รับการพัฒนาทักษะให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ รวมทั้งสามารถเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารแก่กำลังพลที่พักอาศัยในอาคารสวัสดิการและกำลังพลที่มีรายได้น้อย 3. ลดของเสียหรือมลภาวะที่จะเกิดกับสิ่งแวดล้อม (Zero waste Agriculture) ภายในหน่วยงาน อีกทั้งกำลังพลมีสุขภาพที่ดีขึ้น จากการผลิตอาหารไว้ทานเองและจากคุณภาพอากาศที่ดี
<p>10. ห้วงเวลาดำเนินการ</p>	<p>1 ต.ค.61 – 30 ก.ย.62 (รายละเอียดตามแผนปฏิบัติการ (Action Plan) การจัดการความรู้ของ ศปร. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562)</p>

แผนการดำเนินงานจัดการความรู้ กปก.สปก.ศปร. พ.ศ.2562

ชื่อส่วนราชการ	ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง กองบัญชาการกองทัพไทย
ชื่อกลุ่ม	SLO : Sustainable Learning Organization
ชื่อองค์ความรู้	ระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้ง เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร พอกอากาศและลดความร้อนอาคาร
เป้าหมายของการดำเนินการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อเสนอแนวทางเลือกใหม่ในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำรงชีวิตโดยน้อมนำแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางปฏิบัติแบบเน้นการประหยัดแต่ถูกหลักวิชาการ สามารถพึ่งพาตนเองได้ 2. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ต้นแบบการประยุกต์ใช้Substrate culture ร่วมกับระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งในพื้นที่จำกัดให้กับกำลังพลในการประยุกต์ใช้ 3. เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารแก่กำลังพลที่พักอาศัยในอาคารสวัสดิการ และกำลังพลที่มีรายได้น้อย 4. เพื่อเป็นต้นแบบในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดและลดมลภาวะที่จะปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม
ตัวชี้วัดของการดำเนินการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ (product innovation) <ul style="list-style-type: none"> - ได้ระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารและลดความร้อนอาคาร 2. นวัตกรรมด้านกระบวนการ (process innovation) <ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการตามแผน สร้างต้นแบบนวัตกรรม ทดลองใช้ต้นแบบนวัตกรรม (prototypes) ถอดบทเรียนกระบวนการสร้างนวัตกรรม และประเมินผลนวัตกรรมที่ผลิต 3. นวัตกรรมด้านผลลัพธ์ (outcome innovation) <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนและกำลังพลที่นำระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งไปประยุกต์ใช้มีความมั่นคงทางอาหารเพิ่มขึ้นร้อยละ ๙๐ และค่าไฟฟ้าจากการใช้เครื่องปรับอากาศลดลง
การตอบสนองประเด็นยุทธศาสตร์ บก.ท.ท.	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยุทธศาสตร์ : การพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ <ul style="list-style-type: none"> พันธกิจ : ปกป้อง เทิดทูน พิทักษ์ รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์และส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 1.1 เป้าประสงค์ : กำลังพลและประชาชนมีจิตสำนึกและความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์มากยิ่งขึ้น กลยุทธ์ : ประชาสัมพันธ์ พระราชกรณียกิจ จัดทำส่งเสริมเผยแพร่ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ และสนับสนุน

	<p>โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ</p> <p>1.2 เป้าประสงค์ : มีกระบวนการสนับสนุนการเกิดทุนสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ : จัดทำแผนบูรณาการเกิดทุนสถาบันพระมหากษัตริย์</p> <p>2. ยุทธศาสตร์ : การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคงและการช่วยเหลือประชาชน</p> <p>2.1 เป้าประสงค์ : ประชาชนในพื้นที่ บก.ท.ท. รับผิดชอบ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและมีจิตสำนึกเพื่อความมั่นคง</p> <p>2.1.1 กลยุทธ์ : พัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย</p> <p>2.1.2 กลยุทธ์ : พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชน โดยน้อมนำแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางปฏิบัติ</p>
<p>เหตุผลที่เลือกองค์ความรู้</p>	<p>ศปร. เป็นหน่วยงานหลักของกองทัพไทย ในการขับเคลื่อนงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อความมั่นคง โดยมุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยการเผยแพร่ความรู้ ส่งเสริม สนับสนุน และขยายผลการน้อมนำแนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์</p> <p>จากพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงสู่การประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างเกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรผสมผสานที่เน้นการบริหารจัดการพื้นที่ ดิน และน้ำอย่างเป็นระบบโดยอาศัยความสัมพันธ์ เกื้อกูลกันระหว่างพืช สัตว์ และเศษซากให้เกิดประโยชน์สูงสุด มุ่งสู่ความยั่งยืนทางการเกษตรและไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม หรือเกิดของเสียทางการเกษตรน้อยที่สุด (Zero waste Agriculture)</p> <p>ระบบ Aquaponics นับว่าเป็นการทำเกษตรผสมผสานประเภทหนึ่งที่น่าน้ำเลี้ยงปลามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยน้ำจะถูกใช้หมุนเวียนในระบบจากการสูบน้ำเลี้ยงปลาสามารถนำดินไม่ผ่านวัสดุปลูกพืช เพื่อกรองของเสียจากปลาทำให้น้ำสะอาดขึ้นก่อนไหลเข้าสู่ตู้ปลา อีกทั้งมูลของปลายังเป็นธาตุอาหารแก่พืช เป็นการลดของเสียที่จะปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งระบบ Aquaponics นี้สามารถนำมาใช้เสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารภายในครัวเรือนและสามารถเป็นอุปกรณ์บังแดดบริเวณระเบียงชุดพักอาศัย ในการช่วยลดความร้อนที่เข้าสู่อาคาร เนื่องจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของที่อยู่อาศัยเป็นอาคารชุดของประชาชนในเขตเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งที่พักอาศัยของกำลังพลสังกัด บก.ท.ท. ส่วนใหญ่เป็นอาคารชุด ทำให้พื้นที่สำหรับการปลูกพืชมีจำกัด จึงมีความเหมาะสมในการนำระบบ การปลูกพืชที่ไม่ใช้ดินนี้มาปรับใช้</p> <p>การใช้พืชพรรณลดความร้อนและฟอกอากาศ พบว่าร่มเงาของใบและการคายน้ำของพรรณไม้ช่วยลดการถ่ายเทความร้อนที่เข้าสู่อาคาร ส่วนการสังเคราะห์แสงของพืชช่วยดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ช่วยในการฟอกอากาศ ใบช่วยกรองฝุ่น เป็นการเพิ่มคุณภาพอากาศที่จะเข้าสู่อาคารอีกด้วย อีกทั้งการใช้ระบบโซลาร์เซลล์แทนการใช้กระแสไฟฟ้ายังเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดพลังงานและช่วยลดภาวะโลกร้อนในระยะยาวได้อีกทางหนึ่ง</p> <p>ดังนั้น ระบบบ่อควาโพนิคส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศและลดความร้อนอาคาร จึงมีความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้</p>

การประยุกต์ใช้ Substrate culture ร่วมกับระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศ และลดความร้อนอาคาร

<p>กับผู้อยู่อาศัยในเขตเมืองที่มีพื้นที่จำกัด และกำลังพล บก.ท.ท. ที่พักอาศัยอยู่ในห้องพักสวัสดิการที่มีพื้นที่จำกัดและมีรายได้น้อย ซึ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายอีกทางหนึ่งด้วย ทั้งยังเป็น การตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ของกองบัญชาการกองทัพไทย นโยบายไทยแลนด์ 4.0 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของรัฐบาล ที่มุ่งให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริงต่อไป</p>									
ลำดับ	กิจกรรม	กิจกรรมการจัดการความรู้	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	เครื่องมือ/อุปกรณ์/วิธีการ	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ	หมายเหตุ
1.	การบ่งชี้ความรู้	<ul style="list-style-type: none"> - ประชุมระดมสมองเพื่อระบุความรู้ที่จำเป็นในการสร้างแนวทางปฏิบัติ (คู่มือ) ระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศและลดความร้อนอาคาร - ทบทวนองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิม - ระบุองค์ความรู้ที่ต้องค้นหาเพิ่มเติม 	1 พ.ย. – 30 ม.ค.62	ร้อยละของ KM team ที่เข้าประชุม	ร้อยละ 100	สมาชิกกลุ่ม KM ทุกท่าน	KM Team	ดำเนินการแล้ว	
2.	การสร้างและแสวงหาความรู้	<ul style="list-style-type: none"> - ระบุแหล่งความรู้ ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) - มอบหมายงานให้สมาชิกรับผิดชอบในการสืบค้นข้อมูล - จัดประชุมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ <p>กิจกรรมที่ ๒.๑ แหล่งความรู้จากภายใน- แหล่งความรู้จากภายนอกในเรื่องแนวทางปฏิบัติ(คู่มือ) ระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอก</p>	1 ก.พ. – 30 มี.ค.62	กำหนดขอบเขต, เป้าหมายและองค์ความรู้ของกลุ่มการจัดการความรู้	มีการกำหนดขอบเขต, เป้าหมายและองค์ความรู้ที่ชัดเจนของกลุ่มการจัดการความรู้	สมาชิกกลุ่ม KM ทุกท่าน	KM ทีม	ดำเนินการแล้ว	

	<p>อากาศและลดความร้อนอาคาร TK : นาย อิชฎ์ อินทรภูมิ</p> <p>ด้านการดำเนินงานและประสาน: ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านเกษตรผสมผสาน - พ.อ.หญิง นราพร อยู่สำราญ เป็นผู้ดำเนินการหลักประจำหน่วยงาน ปฏิบัติการ ศปร. มากกว่า ๕ ปี -พ.ท.วราวุธ บุญชัย เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มากกว่า ๓ ปี</p> <p>ด้านการฝึกปฏิบัติ (ลงพื้นที่จริง) - น.อ.ธนพล ประจวบเหมาะ เป็นผู้ควบคุมการฝึกปฏิบัติด้านการเกษตรกรรมมากกว่า ๕ ปี</p> <p>EK : กปร. แนวทางการปฏิบัติงานการเคหา / Web.site โครงการพระราชดำริ/องค์ความรู้การเกษตร /องค์ความรู้ด้านการปศุสัตว์/องค์ความรู้ด้านการแปรรูป / องค์ความรู้เรื่องการขยายศูนย์ ฯลฯ</p>							
--	--	--	--	--	--	--	--	--

		<p>กิจกรรมที่ ๒.๒</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ถอดบทเรียนจากผู้ปฏิบัติงาน <ol style="list-style-type: none"> 1. การสร้างแนวทางปฏิบัติ(คู่มือ) การระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศและลดความร้อนอาคาร 2. การบรรยายวิชาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการทรงงาน 3. การฝึกปฏิบัติในด้าน เกษตรกรรม 	1 ก.พ. – 30 มี.ค.62					
3.	การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ	<p>กิจกรรมที่ 3.1</p> <p>ความรู้ในเรื่อง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แนวทาง-คู่มือการปฏิบัติงานในการ) การระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศและลดความร้อนอาคาร (ฉบับร่าง) 2. แนวทางในการพัฒนาความรู้ความชำนาญการใช้ระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศและลดความร้อนอาคารศปร.ให้กับบุคลากรทุกด้าน 3. แบบประเมินความรู้ ทักษะในการใช้ระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศและลดความร้อนอาคารหน่วย ศปร. 	1 ก.พ. – 31 มี.ค.62	จำนวนระบบขององค์ความรู้	3	<ul style="list-style-type: none"> - แนวทาง-คู่มือการปฏิบัติงานฯ (ฉบับร่าง) - แนวทางในการพัฒนาความรู้ความชำนาญการฯ ประจำหน่วย ศปร.ให้กับบุคลากรทุกด้าน - แบบประเมินฯ 	KM ทีม	ดำเนินการแล้ว

การประยุกต์ใช้ Substrate culture ร่วมกับระบบบ่อควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศ และลดความร้อนอาคาร

						ความรู้ ทักษะประจำ หน่วย ศปร.			
		กิจกรรมที่ 3.2 - การติดตามประเมินผลความพึงพอใจต่อการเผยแพร่และการนำไปใช้การระบบบ่อควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศและลดความร้อนอาคาร				- แบบประเมินความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะ			
๔.	การประมวลและกลั่นกรองความรู้	กิจกรรมที่ 4.1 นำความรู้ที่ได้มาจัดเรียงและเตรียมการนำเสนอคณะกรรมการKM และ กพ.ทหาร กิจกรรมที่ 4.2 ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ - พ.อ.หญิง นราพร อยู่สำราญ เป็นผู้อำนวยการหลักประจำหน่วยงาน ศปร. มากกว่า 5 ปี - พ.ท.วราวุฒ บุษยชัย. เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มากกว่า 3 ปี - น.อ.ธนพล ประจวบเหมาะ เป็นผู้ควบคุมการฝึกปฏิบัติด้านการเกษตรกรรมมากกว่า 5 ปี	1 เม.ย.- 30 เม.ย.๖๒ 1เม.ย.- 30 เม.ย.62	จำนวนแหล่งความรู้คือผู้เชี่ยวชาญ , web.site , งานวิจัย หรือวารสารต่างๆ	2 ผู้เชี่ยวชาญ 2 งานวิจัย, เอกสาร ,วารสาร 2-3 web.site	บุคลากรในกลุ่มการจัดการความรู้สามารถค้นคว้าหาความรู้ได้จากผู้เชี่ยวชาญและจากเอกสาร , งานวิจัยต่างๆ	KM ทีม	ดำเนินการแล้ว	

5.	การเข้าถึงความรู้	<p>กิจกรรมที่ 5. จัดทำคู่มือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แนวทาง-คู่มือการปฏิบัติงานระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศและลดความร้อนอาคาร (ฉบับร่าง) 2. แนวทางในการพัฒนาความรู้ความชำนาญในการระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศและลดความร้อนอาคารให้กับบุคลากรทุกด้าน 3. แบบประเมินความรู้ ทักษะในการใช้ระบบอะควาโพนิกส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศและลดความร้อนอาคาร 	1 เม.ย.- 30 เม.ย.62	จำนวนช่องทางความรู้	4 ช่องทางความรู้	คู่มือ บอร์ด Intranet Web.site	KM ทีม	ดำเนินการแล้ว		
		<p>กิจกรรมที่ 5.2 จัดทำบอร์ด นิทรรศการให้ความรู้</p>								
		<p>กิจกรรมที่ 5.3 เผยแพร่ทางระบบสารสนเทศของหน่วยงาน สปร. (Intranet)</p>								
		<p>กิจกรรมที่ 5.4 จัดทำ web.site KM</p>								

การประยุกต์ใช้ Substrate culture ร่วมกับระบบบอควาโพนิคส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศ และลดความร้อนอาคาร

๖.	การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้	กิจกรรมที่ 6.1 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เชิญบุคลากรทุกหน่วยภายในและภายนอกเข้าร่วม	1 พ.ค.- 30 พ.ค.62	จำนวนครั้งของการจัดทำกิจกรรม	1 ครั้ง	บุคลากรทั้งในและนอกหน่วยที่เข้าร่วมการประชุม	KM ทีม	ดำเนินการแล้ว	
		กิจกรรมที่ 6.2 ทำการฝึกแบบระบบพี่เลี้ยงในการสอนงาน	1 พ.ค.- 30 พ.ค.62	จำนวนครั้งของการจัดทำกิจกรรม	1 ครั้ง	บุคลากรทั้งในและนอกหน่วยที่เข้าร่วมการประชุม			
		กิจกรรมที่ 6.3 จัดทำ web.site เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยนอก	1 พ.ค.- 30 พ.ค.62	ข้อมูลในการแลกเปลี่ยนและจำนวนครั้งของการเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	-	-	KM ทีม	ดำเนินการแล้ว	
7.	การเรียนรู้	กิจกรรมที่ 7.1 ประเมินผลลัพธ์ในเรื่องของ <ul style="list-style-type: none"> ■ ด้านโครงสร้าง : คู่มือการจัดการในการใช้ระบบบอควาโพนิคส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฟอกอากาศและลดความร้อนอาคาร ■ ด้านกระบวนการ : บุคลากรมีขีดความสามารถในการใช้ระบบบอควาโพนิคส์แนวตั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง 	1 พ.ค.- 30 พ.ค.62	1. คู่มือการปฏิบัติงานในการเป็นวิทยากรประจำหน่วยศปร. (ฉบับสมบูรณ์)	- คู่มือการปฏิบัติงานในการการเป็นวิทยากรประจำหน่วยศปร. (ฉบับสมบูรณ์)	<ul style="list-style-type: none"> ■ ด้านโครงสร้าง ■ ด้านกระบวนการ ■ ด้านผลลัพธ์ 	KM ทีม	ดำเนินการแล้ว	

		<p>ทางอาหาร ฟอกอากาศและลดความร้อนอาคาร</p> <p>■ ด้านผลลัพธ์ : ระดับความพึงพอใจในการฝึกอบรมและสัมมนาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสำหรับประเทศเพื่อนบ้านได้ตามคู่มือฯ</p>		<p>2. บุคลากรสามารถปฏิบัติตามคู่มือฯ และมีขีดความสามารถในการเป็นวิทยากรบรรยายและถ่ายทอดความรู้โครงการฯ</p> <p>3. ระดับความพึงพอใจในการฝึกอบรมและสัมมนาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสำหรับประเทศเพื่อนบ้านได้ตามคู่มือฯ</p>	<p>- บุคลากรมีความรู้ในระบบฯ มากกว่าร้อยละ ๘๕</p> <p>- ระดับความพึงพอใจในตามคู่มือฯ มากกว่าร้อยละ ๘๐</p>				
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--